

Dosarul nr. 3ra-192/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. E.Badan-Melnic)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N.Budăi, E.Palanciuc, I.Muruianu)

ÎNCHEIERE

27 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Victor Burduh
Tamara Chișca-Doneva

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Lidia Arsenii împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea refuzului și obligarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă,

împotriva deciziei din 25 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 26 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 9 februarie 2018, Lidia Arsenii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea refuzului și obligarea recalculării pensiei pentru vechimea în muncă.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că din anul 1981 până în anul 2010 a activat în organele Procuraturii în diferite funcții de procuror având o vechime în muncă de procuror de 30 ani, iar începând cu 14 septembrie 2005 la atingerea vârstei de 50 de ani i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în mărime de 80% din salariul mediu lunar conform funcției deținute, pe care o primea regulat cu respectarea principiului recalculării pensiei la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu.

Însă, ulterior Casa Națională de Asigurări Sociale din motive neîntemeiate, a lipsit-o de dreptul dobândit licit, la recalcularea pensiei, stabilindu-i mărimea pensiei cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 1 aprilie a fiecărui an.

Din considerentul că pârâta i-a încălcat grav dreptul la proprietate (pensie), dobândită anterior licit prin aplicarea obligatorie pentru procurorii pensionați a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție, la 29 noiembrie 2017 a depus în adresa Casei Naționale de

Asigurări Sociale cererea prealabilă întru restabilirea sa în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție cu 35%, totodată solicitând și achitarea diferenței din mărimea reală a pensiei pentru anii care nu au fost recalculați.

Casa Națională de Asigurări Sociale, prin răspunsul nr. A-2255/17 din 5 ianuarie 2018 i-a refuzat în admiterea cerințelor înaintate, argumentând că începând cu 1 iulie 2011 pensia procurorilor nu se mai recalculează, ci doar se indexează anual la 1 aprilie.

În opinia sa, pârâta la examinarea cererii prelabile nu a determinat corect raportul juridic și nu a luat în considerație circumstanțele importante pentru soluționarea cererii respective, or, conform Legii cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, Legii cu privire la Procuratură nr. 118 din 14 martie 2003 ajustată la Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995 și Legii cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, dânsa în calitate de procuror în demisie deține dreptul la toate înlesnirile, garanțiile sociale, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecător, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu.

În acest context, reclamanta a invocat Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, prin care Curtea s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei stabilit printr-o lege anterioară nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior.

De asemenea, reclamanta a menționat și Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1 pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care Curtea Constituțională a relevat că dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare.

Din considerentul că dreptul său la pensie cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este susținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică, Lidia Arsenii a depus prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând recunoașterea ca fiind ilegală a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-2255/17 din 5 ianuarie 2018 prin care i s-a refuzat recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i stabili, calcula și achita pensia pentru vechimea în muncă în cazul majorării salariului procurorului în exerciție, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie.

Prin hotărârea din 26 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de Lidia Arsenii a fost admisă integral, fiind recunoscut ca nefondat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-2255/17 din 5 ianuarie 2018. S-a restabilit reclamanta Lidia Arsenii în dreptul legal de a beneficia de principiul recalculării pensiei pentru vechime în muncă odată cu

fiecare recalculare a salariului procurorului în funcție. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale la recalcularea și plata în folosul Lidiei Arsenii a pensiei pentru vechime în muncă, conform legislației referitoare la majorarea salariului mediu al procurorului șef de secție din Procuratura Generală, cu recalcularea acesteia în cazul majorării salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie și luându-se în calcul majorările salariale ale procurorilor din data de 5 aprilie 2013 și 1 august 2016.

Prin decizia din 25 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 26 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanțele de judecată au constatat că substanța dreptului obținut de către Lidia Arsenii referitor la pensionare nu se referă doar la cuantumul procentual al acesteia, raportat la o anumită sumă de referință, ci și la periodicitatea recalculării, itinerarul de calcul și conținutul pensiei ca atare.

Astfel, exceptarea persoanelor care au dobândit anterior un anumit drept, fiind stabilită modalitatea de calcul a acestora în condiții viitoare, nu poate fi aplicată dacă aceasta afectează dreptul în substanță și îi privează pe cei vizați de o plată socială la care erau îndreptățiți.

În acest context, instanțele de judecată au reținut că calcularea și achitarea pensiei pensionarilor pentru vechimea în muncă, pensionați până la operarea modificărilor prin Legea nr. 56 din 9 iunie 2011, în vigoare din 1 iulie 2011, conform condițiilor stabilite de această lege, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, provoacă discriminarea acestora în raport cu alți pensionari, foști colaboratori ai organelor procuraturii, care au obținut câștig de cauză pe aceleași temeieri, având la bază aceleași circumstanțe, cât și în raport cu actualii colaboratori ai organelor procuraturii care beneficiază de salarii mult mai favorabile și avantajoase, în situația în care execută atribuții similare celor care au fost executate de către procurorii pensionați. În mod real, conform jurisprudenței CEDO, instanțele fiind sesizate ulterior și pronunțând soluția, nu trebuie să mai repună în discuții constatările jurisdicțiilor anterioare.

Dat fiind faptul că dreptul subiectiv al reclamantei Lidia Arsenii în calitatea sa de procuror pensionat la recalcularea pensiei sale pentru vechime în muncă, odată cu majorarea generală a salariului procurorului în exercițiu a fost dobândit în modul prevăzut de lege și nu este susceptibil de a fi anulat, instanțele de judecată au ajuns la concluzia de a admite integral acțiunea acesteia și de recunoaște ca ilegal și nefondat răspunsul pârâtei nr. A-2255/17 din 5 ianuarie 2018 și de a o restabili pe reclamantă în acest drept încălcat prin obligarea pârâtei la recalcularea și plata în folosul acesteia a pensiei pentru vechime în muncă, conform legislației referitoare la majorarea salariului mediu al procurorului în funcție.

Or, modalitatea de calcul și proporțiile pensiei recalculate ce se cuvin reclamantei este de competența exclusivă a pârâtei Casa Națională de Asigurări Sociale, deoarece instanțelor de judecată nu le-au fost oferite mecanisme și înscrisuri certe și suficiente pentru a putea efectua recalculările periodice, raportate la datele de modificare a plăților în contul pensiilor, modificările salariale ale procurorului în exercițiu, indexările de rigoare și alte informații relevante pentru recalcularea exactă a pensiei (f.d.49-52,69-95).

Invocând ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, la 14 decembrie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale le-a contestat cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a actelor judecătorești ce constituie obiectul prezentului recurs cu pronunțarea unei hotărâri noi, de respingere ca neîntemeiată a acțiunii.

În motivarea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în referința la cererea de chemare în judecată și în cererea de apel anexate la dosar, suplimentar invocându-se că la examinarea cauzei instanțele de judecată ierarhic inferioare neîntemeiat nu au ținut cont de prevederile art. 33 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 care stabilește expres cazurile în care apare dreptul la reexaminarea pensiei.

A mai remarcat că concluziile instanțelor de judecată sunt în contradicție cu prevederile art. 46² în coroborare cu art. 73 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 cu modificările și completările din 1 ianuarie 2017.

Ca urmare, instanțele de judecată s-au eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, au examinat superficial circumstanțele cauzei, nu au intrat în esența litigiului și nu au apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâri neîntemeiate de admitere integrală a acțiunii (f.d.99-102).

Prin referința depusă la 22 februarie 2019 Lidia Arsenii a solicitat declararea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 25 octombrie 2018 (f.d.68). Astfel, recursul declarat la 14 decembrie 2018 (f.d.99) este în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Victor Burduh

Tamara Chișca-Doneva